

ranslardan meydana gelmektedir. 2. *Islam in America* (New York 1893). Sekiz bölümden oluşan kitap Webb'in Müslümanlığı benimsemesinin sebeplerini, İslâm'la ilgili çeşitli konuları (iman, İslâm'ın beş şartı, İslâm'ın felsefî boyutu, çok eşlilik ve tesettür, İslâm'a yönelik yanlış bilgiler) ve Amerika İslâm propaganda hareketi üzerine görüşlerini ortaya koymaktadır. 3. *The Armenian Troubles and Where the Responsibility Lies and A Few Facts About Turkey Under the Rule of Abdul Hamid II* (New York 1896). Ermeniler'in Osmanlı Devleti aleyhine faaliyetlerini konu edinen bu kitapta müellif adı "A Correspondent" rumuzuyla gösterilmiştir. 4. *A Guide to Namaz* (New York 1893). On yedi sayfalık bir namaz rehberidir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, Hr.Sys, nr. 61, 62, 63, 65, 2867/13; BA, Ya.Hus, nr. 232/108; M. Alexander Russell Webb, *Islam in America and Other Writings*, Oxford 2006; Mirza Abdürrahim Efendi, *Amerika'da İslâmiyet* (trc. Mehmed Arif), İstanbul 1311; R. B. Turner, *Islam in the African-American Experience*, Bloomington 1997, s. 63-66, 94, 171, 255; Nurdan Şafak, *Osmanlı Amerikan İlişkileri*, İstanbul 2003, s. 170-172; Umar F. Abd-Allah, *A Muslim in Victorian America: The Life of Alexander Russell Webb*, New York 2006; Celal Emanet, *Amerika'da Bir Osmanlı: Muhammed A. R. Webb*, İzmir 2013; a.mlf., "Muhammed Alexander Russell Webb ve ABD'deki İslam Misyonu", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, XIII/2 (2013), s. 139-173; Cezmi Eraslan, "Muhammed A. R. Webb'in Amerika'da İslâm Propagandası ve Osmanlı Devleti'yle ilişkileri (1893-1896)", *İlmî Araştırmalar*, sy. 2, İstanbul 1996, s. 84-85; Erhan Çağrı, "XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Yabancı Gazetecilere Nişan Verme ve Maaş Bağlama Politikası", *TTK Bildiriler*, XIII (2002), III/2, s. 1023-1033; İlhan Ekinci, "Doğu ile Batı Arasında Bir Aydın: Muhammed Alexander Russell Webb Efendi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, sy. 17, Ankara 2005, s. 203-262.

İLHAN EKİNCİ

WICKENS, George Michael

(1918-2006)

İngiliz asıllı
Kanadalı şarkiyatçı.

7 Ağustos 1918'de Londra'da doğdu. 1936'da Cambridge Üniversitesi Trinity College'da modern Avrupa dilleri öğrenimine başladı, bir yıl sonra Doğu Dilleri Bölümü'ne geçti. Lisans öğrenimini, 1939'da Arapça ve Farsça'da ulaştığı seviyeden dolayı en yüksek başarı derecesi olan "double first class honours" ile tamamladı; 1946'da

yine Trinity College'da yüksek lisans yaptı. II. Dünya Savaşı'nda İngiliz ordusuna katıldı, bir yıl malî işlerde görev yaptıktan sonra 1941-1946 yıllarında istihbarat subayı olarak çalıştı ve yüzbaşılık rütbesine yükseldi. Savaş sırasında daha çok İran'da, ayrıca Hindistan, Türkiye ve Mısır'da bulundu. Savaşın ardından akademik hayata devam etmek üzere Cambridge'e döndü. Ardından A. J. Arberry'den aldığı davet üzerine Londra Üniversitesi bünyesindeki The School of Oriental and African Studies'e giderek üç yıl süreyle burada Arapça ve Farsça okuttu. Cambridge Üniversitesi'ne geçen Arberry'nin 1949'da yaptığı daveti de kabul ederek aynı dersleri okutmaya Cambridge'te devam etti. 1957'de Toronto Üniversitesi'nden doçentlik teklifi alınca Kanada'ya yerleşti. 1960'ta profesör oldu, ertesi yıl üniversitede Department of Islamic Studies bölümünün kurulmasına öncülük etti ve 1968 yılına kadar kurucu başkan sıfatıyla bölümün başında kaldı. 1965'te Kanada'nın en eski ve en saygın akademisyenler topluluğu olan The Royal Society of Canada'ya üye seçildi. 1980'de Kanada'da profesörlüğün bir üst mertebesi olan "üniversite profesörü" unvanını kazandı. 30 Haziran 1984'te emekliye ayrıldı. İslâm araştırmaları alanında kariyerlerini sürdürmekte olan Jane D. Mc. Auliffe, Dionisius A. Agius ve Steven M. Wasserstrom gibi isimler, Wickens'in Toronto Üniversitesi'nde tez danışmanlığını yürüttüğü öğrencilerindendir. Wickens, geçirdiği bir felç sonrası 26 Ocak 2006'da Toronto'da öldü. Evli ve sekiz çocuk babasıydı. 1940'ların sonlarında eşiyle birlikte benimsediği Katolik inancı, her ne kadar sonraları kiliseye olan bağlılığı zayıflamış olsa da hayatında önemli bir yer tutmuştur.

II. Dünya Savaşı'nın ardından Kanada'nın uluslar arası düzlemde siyasal ve ekonomik etkisinin artması sonucu başta İngiltere olmak üzere Avrupa'dan Kanada'ya göç eden çok sayıdaki bilim adamı arasında yer alan Wickens burada İslâm ve özellikle İran çalışmalarının öncü isimlerinden biri haline gelmiştir. Toronto Üniversitesi'nde onun önderliğinde açılan Department of Islamic Studies, Kanada'da McGill Üniversitesi'nden sonra bu alanda kurulan ikinci bölümdür. Wickens yeni açılan bölümün kalitesini arttırmak amacıyla Farsça, Arapça ve Türkçe uzmanlarını Toronto'ya davet etmiş, 1960 ve 1970'lerde Toronto Üniversitesi, Wickens'in önderliğinde İran araştırmaları ve

George
Michael
Wickens

Fars edebiyatı alanında Kuzey Amerika'da önemli bir merkez konumuna yükselmiştir. Wickens bu arada, devlet desteği sayesinde üniversite kütüphanesine, yine Kuzey Amerika'daki Ortadoğu ve Fars dili araştırmaları alanında en iyi kütüphanelerden biri niteliğini kazandırmıştır. Çalışmalarının ve okuttuğu derslerin çoğu Ortadoğu ve İslâm araştırmaları alanında olmasına rağmen kendisi başka alanlara da ilgi duymuş, karşılaştırmalı edebiyat, din ve Ortaçağ araştırmalarında üniversitedeki idarî komitelerde yer almıştır. Religious Studies bölümünde lisans dersleri ve karşılaştırmalı edebiyat öğrencilerine tercüme teori ve teknikleri konulu bir ders okutmuştur. Emekliye ayrıldıktan sonra meslek arkadaşları *Logos Islamikos: Studia Islamica in Honorem Georgii Michaelis Wickens* adıyla bir yayın hazırlamıştır (ed. Roger M. Savory – Dionisius A. Agius, Toronto 1984).

Eserleri: *Booklist on Asia, Including parts of Africa, for Canadians* (Liste de livres sur l'Asie et certaines parties de l'Afrique à l'intention des canadiens) (Ottawa 1961), *First Readings in Classical Arabic* (Toronto 1961, Michael E. Marmura ile birlikte), *The Nasirean Ethics* (London 1964, Nasrüddîn-i Tûsî'nin *Ahlâk-ı Nâsirî*'sinin Batı dillerindeki ilk çevirisi olup bazı açıklamaları da içermektedir), *Persia in Islamic Times: A Practical Bibliography of its History, Culture and Language* (Montreal 1964, R. M. Savory ile birlikte), *Morals Pointed and Tales Adorned: The Bûstân of Sa'dî* (Toronto 1974), *Arabic Grammar: A First Workbook* (Cambridge 1978), *Hâjî Âghâ: Portrait of an Iranian Confidence Man* (Austin 1979, Sâdık Hidâyet'in *Hâcî Âkâ* romanının tercümesidir). Wickens ayrıca kendisinin "Some Aspects of Avicenna's Work" adlı makalesiyle birlikte İbn Sînâ hakkında altı makalenin yer aldığı *Avicenna: Scientist and Philosopher, A*

Millenary Symposium adlı eserin (London 1952) editörlüğünü yapmıştır.

Wickens'in yoğunlaştığı alan Fars edebiyatı olmakla birlikte İslâm dini, İslâm tarihi ve felsefesiyle Arap dili alanlarında da kitap, makale, değerlendirme yazıları yazmış, Farsça'dan İngilizce'ye yaptığı tercümelerle bu tercümelerde kullandığı dil ve üslûpla adından söz ettirmiştir. *Encyclopaedia of Islam*'da (Hâfız [-ı Şirâzî]) ve *Encyclopaedia Iranica*'da (Enîsü'l-uş-

şâk, Ahlâk-ı Nâsırî, Ahlâk-ı Muhsinî, Ahlâk-ı Celâlî, Evsâfû'l-eşrâf, Envâr-ı Sühey-lî, Bahâristân, Bûstân, E. G. Browne, G. L. Bell) çeşitli maddeler yazmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

R. M. Savory, "G. M. Wickens: A Biographical Sketch", *Logos Islamikos: Studia Islamica in Honorem Georgii Michaelis Wickens* (ed. R. M. Savory – D. A. Agius), Toronto 1984, s. 1-6; E. Birnbaum, "Bibliography: The Publications of G. M. Wickens, 1949-1984", *a.e.*, s. 325-338; E. Lumley, "George Michael Wickens", *Canadian*

Who's Who, Toronto 2000, s. 1342; "George Michael Wickens", *Acta Iranica*, sy. 20, Liège 1979, s. 533-534; R. Sandler, "George Michael Wickens [1918-2006]", *Slr.*, XXXV/2 (2006), s. 285-288; http://sce.library.utoronto.ca/index.php/Wickens_George_Michael (05.11.2013); http://www.canadian-universities.net/News/Press-Releases/February_20_2006_In_memoriam_Professor_Emeritus_George_Wickens.html (02.12.2013); Colin Mitchell, "Canada (Iranian Studies in)", *Encyclopaedia Iranica*, <http://www.iranicaonline.org/articles/canada-iranian-studies-in> (10.01.2014).

AYŞEGÜL ŞİMŞEK